

חוף עבודה משמרת הסטודנטים, כשבידיה שלטים כגון "נגד קנוניות חרות-מפא"י", "ממי אתה פוחד, מר בנין?"

בכשר המזימה החדשה היה, כרגיל, העתון מעריב. עתון זה, שכל עורכיו הם אנשי-חרות לשעבר, משרת את ממשלת אשכול מאז יומה הראשון. הוא גם חומך נלהב בכל מזימה שבאה לחסל את העולם הזה - החל בחוק לשון הרע וכלה בסעיף סתימת-הפה. באיזשהו של דיווח על דיוני הכנסת, מגלה העיתון תעמולה רצופה, בעלת גוון ארסי, נגד סיעתנו.

הודיע עתה מעריב: מתגבשת תוכנית של חרות, מפא"י והמפד"ל לקבוע את-החסימה של 3% או 4% התוכנית נועדה - לדברי מעריב - במיוחד כדי לשים קץ לסיעת העולם הזה - כוח חדש.

כלומר: שלוש המפלגות הגדולות תשתפנה פעולה כדי לחסל כל כוח אופוזיציוני קיים. וכדי למנוע תהוות כל כוח אופוזיציוני חדש. הן תחלקנה ביניהן את השלל - החל בכספי המבנית היהודית המאוחרת, וכלה ב"תרומות" הקואופרטיב דן - ותשחקנה ביניהן את מישחק הקואליציה והאופוזיציה.

אין ספק כי מזימה אפלה זו תקומם את הציבור בארץ, כפי ששום דבר לא קודם איתו מאז פרשת לבון. הולך ומתקרב מאבק של כל האנשים התגונים בישראל נגד כל הכרזים של המייסטר הקיים.

אך כיתאים אפשר לשאול: מדוע החליטו המפלגות הגדולות לנקוט אמצעים כה חריפים, כדי לחסל סיעה של איש אחד? מה הפחד שאחו בסיעת גח"ל, בת 26 החברים? מה החירוד מריבצה אפילו את סיעת המערך, בת 49 הימים המורכבות?

מי שקורא את רוב העיתונים היום, המעלימים את עיני עבודתנו, לא יבין כלל את התרגשות הסיעות הגדולות. אך בכנסת עצמה ברור לגמרי כיצד הצליחה סיעתנו הסטנטנה, שאין לה תקציב ומנגנון, בעזרת כמה מתנדבים מסורים בלבד, לזעזע את המפלגות האדירות.

עשרות שעות - ועשר שניות

דבר ברוט דווקא בדיון המשעמם ביותר של השנה: הדיון על התקציב. כאן נקטנו מלכתחילה בקו עיקבי ובלהיימתפשר: אפשר בנקל לקצץ רבע בתקציב המדינה, עלינו

לקראת

צימוצם הביורוקרטיה וחסול הכפילויות והמשרדים המיותרים. אין צורך במיסים חדשים. אין צורך בייקור השרותים.

בכך לא היינו מקוריים. אמרו זאת אחרים לפנינו. אך היינו מקוריים מאוד בניצוץ. בעוד שכל האחרים הסתפקו בכמה פראוזות על נושא זה, ועברו לנושאים אחרים. מיפ- שטים ובלתי-מחייבים, גדרו המומחים-המתנדבים שלנו על התקציב של כל משרד ממשלתי. בעזרת יודע-דבר, שאינם רוצים בפירסום. עברנו על כל סעיף של כל משרד. מצאנו מאות רבות של ביזבוזים וכפילויות, שמטרתם היחידה היא לספק גיבויים לעסקנים מפלגתיים ולנפח את המנגנון.

כך הגשנו עשרות הסתייגויות לכל משרד ממשלתי - הרבה יותר מכל סיעה אחרת. לא דברים כלליים ומטושטשים - אלא דברים מפורטים לגמרי: מה לחסוך, מה לחסל, מה להעביר.

"בשביל מה אתם עוברים כל כך קשה?" שאל אותי אחד מעובדי הבית. "הרי אתה יודע שלא ייצא מזה כלום!"

משארת הסטודנטים ליד הכנסת

וזה נכון. לכאורה, כל העבודה העצומה הזאת היא לגמרי לחינם. אין הסיכוי הקלוש ביותר שאף הצעתנו תקטנה ביותר תתקבל. וזאת מהסיבות הבאות:

● אי-אפשר הנמק כל הסתייגות. פעם, כשהכנסת עוד היתה צעירה, הועמדה כל הסתייגות לדיון, בעליה היו מנמקים אותה במשך כמה דקות, ואז היתה נערכת הצבעה. אך מאז זה נמאס לכולם, שהרי ממילא שום הסתייגות תקציבית לא נתקבלה מעולם. אי-אפשר לשכנע ח"כים המצביעים כרובוטים. לכן החליטו כולם לחסוך זמן. לכל סיעה ניתן זמן קצוב - לפי גודלה - כדי לנמק את כל ההסתייגויות גם יחד.

● כמעט איש אינו מקשיב לנימוקים. אפילו ירצה מישהו לנמק את ההסתייגויות שלו, אין כפני מי. בעת הדיונים האלה, אולם הכנסת הוא כמעט ריק. רק החיכים הנאמנים ביותר, שמונה או עשרה, מחזיקים מעמד באולם. לנואם יש הרגשה ברורה שהוא מדבר אל הפרוטוקול.

● ההצבעה היא אוטומטית. אחרי שנגמרו כל הנאומים, מתחילה ההצבעה. לפתע זורמים לאולם עשרות ח"כים, שבילו בזמנן. הידיים מורמות אוטומטית, כשלוש המצביעים איז המושג הקל ביותר על מה מצביעים, מה טיב ההסתייגויות.

המעמד עצמו מדאב ביותר. היושבראש אומר: "חייב אכזרי הציע 24 הסתייגויות. מי בעד ירים את ידו. נא להוריד. מי נגד ירים את ידו. נא להוריד. ההסתייגויות נדחו." זה לוקח בדיוק עשר שניות.

מדוע אנחנו עושים בכל זאת מלאכה זו, הגוזלת את כל כוחותינו מפני שוהי העבודה האמיתית של אופוזיציה הראויה לשמה. כשנסים את המלאכה, תהיה בידנו תוכנית מגויי בשת ומפורטת של מיבנה ממשלת ישראל - כפי שהיתה צריכה להיות.

אבל זה מציא את מפא"י מן הכלים. לא איכפת לה שמותחים על הממשלה ביקורת מופשטת, שעליה אפשר להגיב תגובה מופשטת. אך כשבאים בסענות מפורטות - אין תשובה.

נורמלי שם, חולני כאן

ל יקה, למשל, את הוויכוח שהתנהל בשבוע שעבר על משרד ממשלתי פרזואי - כשרד המיטוור והתעשייה.

השר נאם נאום ארוך ועקרוני על מגמותיו, ומסתבר שהוא דוגל בהחלט בכל הדברים הטובים והרצויים, ללא יוצא מן הכלל. האופוזיציה הרישמית השיבה לו באותו מסבע, העלתה על נס את העקרונות שלה, שגם הם כולם טובים ורצויים. נסתבר ששני הצדדים יזגלים באותם העקרונות הטובים והרצויים. אך איש לא דיבר כלל על תקציב המשרד - על המיליונים.

ואז בא תורנו - 10 דקות כדי לנמק 31 הסתייגויות, יותר מההסתייגויות של כל שאר הסיעות גם יחד.

פתחנו בדוגמה מאלפת:

ארשה לעצמי לדבר על עצם תקציב משרד המסחר והתעשייה.

הנה, לפני שבוע, דן הסינאט של ארצות-הברית בתקציב נוסף לצורך ניהול המלחמה בווייטנאם. הנשיא דרש הקצבה של 6.1 מיליארד דולאר. אחרי דיון סוער קיצץ הסינאט סכום של 1.1 מיליארד דולאר מתקציב זה. 26 חברי מפלגתו של הנשיא, המפלגה הדמו- קרטית, הצביעו בעד הקצוץ. בין השאר החליט הרוב שלא לאשר את מסי-הקניה למכו- ניות והעלאת תעריפי הסלפונים.

רבותי חברי הכנסת, אם הסינאט האמריקאי, בתקציב בסחוני מובהק, מרשה לעצמו לקצץ למעלה מעשרים אחוז מן התקציב המיוחד, מה הפחד של הבית הזה ללכת בדרך זו? מדוע מתעקשים דוברי המערך, כמו חבר הכנסת קרנמן, בעדינות המאפיינת אותה, לכתות את הצעות-הקיצוץ של סיעתנו - שהן בגבולות עשרים אחוז - כפרי "דימיון חולני"? האם דבר שהוא נורמלי בווייטנאם הופך חולני בישראל, או שמא המצב הפוך?

מררבי כיבי (המערך): איזו השוואה...!

אורי אבנרי: סלח לי אבל תחשוב על השאלה שלך קצת.

גדעון האוזנר (ל"ע): מאה מיליון לירות קיצצת, חבר-כנסת אבנרי?

רחל צברי (המערך): הוא הציע לקצץ מיליארד.

המדימה

אורי אבנרי: ניגשנו לתקציב המנוח לפנינו לפי העקרון שהינחה אותנו בנאום-התקציב שלנו: למנוע כפילויות, לקצץ במנגנון, לוותר על תפקידים בלתי-חיוניים.

ביזבוז, ביזבוז, ביזבוז...

ל אחר מכן פירטנו רשימה ארוכה של קיצוצים וצימצומים, היכולים להביא לחסכון של מיליונים. למשל:

- אנו מציעים לבטל את המחוזות של המשרד. אין בהם צורך. די במשרד הראשי, שיעבוד ביעילות. הוא הדין לגבי שלוחות מחוזיות בענפים שונים.
 - קיימות כפילויות רבות בין משרד המסחר והתעשייה ובין משרד החקלאות. נך מוצאים אנחנו, בדיקת חלב ותוצרותיו, "ביקורת זרעים וחיסיה", מחקר להדברת מזיקי תבואה, יש מנגנון מתאים לכך במשרד החקלאות, ואנו מציעים לבטל את כל סעיפי הוצאה העוסקים בפונקציות הקלאיות. בין השאר: הכפילות בין המחלקה למחירים וסובסידיות של משרד-החקלאות ומדורים שונים במשרד-המסחר-והתעשייה.
 - אין הצדקה לכך שכל משרד ממשלתי יקיים מדור מיוחד לפירסומים משלו. יש לאחד את כולם. הרי לישם כך יש מינהל הסברה.
 - יש כפילות גם במשרד עצמו. למשל: ליחידה לחקר שווקים יש שני ארכיונים. אחד בירושלים ושני בתל-אביב. בירושלים מרכזים פרטים לגבי ארצות. בתל-אביב מרכזים פרטים לגבי מוצרים. מי שמדקק לנתונים בארץ מסוימת, עליו לקבלם בירושלים. מי שרוצה לקבל פרטים לגבי מוצר מסוים - עליו לקבלם בתל-אביב.
 - מוצע להקציב 660 אלף ל"י ליחידות חקר באנגליה ובארצות-הברית. המטרה טובה, אבל יש כבר מחלקה כלכלית במשרד-החוקן. אם זו לא טובה, צריכים לחסל אותה.
 - למכון היין מוצע להקציב 220 אלף ל"י. משרד החקלאות ממילא עוסק בכך. הוא הדין לגבי סעיף קרוני: "ביקורת מוצרי מזון לייצוא" - סכום של 341 אלף ל"י.
 - לחברה הישראלית לתערוכות וירידים הוקצב סכום של 1.5 מיליון ל"י. גם במשרד ראש-הממשלה יש מי שמספיל בתערוכות וירידים. עלינו איחד היחידות ניתן לחסוך.
- וכן הלאה וכן הלאה. עד לנוקדה העיקרית, המסכמת:
- תפקיד ועדתי-הכספים של הכנסת הוא להזמין את הפקידים האחראיים, לחקור אותם ולברר מה טיב הכפילויות האלה, ובאיזו מידה אפשר לחסוך.
- זה לא נעשה - ומכאן הביקורת הדראסטית שלנו על עבודת הכנסת.

שמו של גימי לוי

ל אהרי ניתוח זה של התקציב עצמו, הקדשנו כמה מילים למדיניות - והוכחנו (בארבע דקות שעוד נותרו לנו) כי כל דיבורי הממשלה על הבראת המשק הם דיבורי סרק. עשינו זאת בצורה עניינית, בלי מילים חריפות:

מכאן, אדוני השר, הייתי רוצה לעבור לדבר שנראה לנו כעיקר: המדיניות של משרד המסחר והתעשייה. לא חסרו בנאומך, שלשום, עקרונות טובים. יש ליצר: יותר מדי עקרונות טובים. כי יש סתירות בין העקרונות. לא אדבר כאן על עצם עקרון פיזור האוכלוסיה. נעשה זאת בהזדמנות אחרת, ואני חושש שהדברים יצרמו את האוזן של כמה מחברי הבית. אולם זאת יש לומר כבר עכשיו: פיזור האוכלוסיה מכאן, והשגת העצמאות הכלכלית מכאן - יש בהם, לעיתים, ואולי לעיתים קרובות, סתירה מהותית. די להזכיר כאן שם שהפך לשסידבר, לסמל של כל המדיניות הזאת של המישטר: גימי לוי.

על המשרד להחליט, אחת ולתמיד - מהו העיקר בשלב הנוכחי? מהו ציר המאמץ